

sankcemi na mnoze velmi prísnyimi. Je to materie neobyčejně živá a proměnlivá, zejména pokud jde o trestní předpisy správní, a proto autoři pojali do své sbírky jen normy dosud platné, ať již ve svém původním nebo novém pozmeněném znění.

Sbírka je rozdělena ve dva díly. Prvý obsahuje vedle zásadních obecných říšských norem, platných na území Protektorátu, souhrn říšských trestních předpisů, vztahujících se též na osoby neněmecké státní příslušnosti spolu s výňatkem z trestního zákona pro Německou Říši z 15. května 1871. Trestní předpisy protektorátní rozdělili autoři do dvou velkých částí, z nichž první obsahuje změny a doplňky hmotného i formálního trestního práva soudního a v druhé části, zabírající polovinu celého svazku, sebrány jsou

trestní předpisy správní. Jejich přehledně rozvržení do 10 rubrik umožňuje rychlou orientaci. Aktuálnost sbírky prokazují zejména nejobsáhlejší rubriky III («Hospodářství») a IV («Zásobování»), uvádějící předpisy o řízeném hospodářství a úpravě cen ve výrobě a obchodu. Zde je hledání příslušného předpisu podstatně usnadněno ještě tím, že normy jsou uspořádány abecedně podle druhů zboží a úkonů, na něž se normativní úprava vztahuje.

Lze proto říci, že rozsahem, obsahem i systematickým uspořádáním sbírky, doplněné chronologickým seznamem norem a věcným rejstříkem, bylo dosaženo cíle autory v předmluvě vytkéno, aby veřejnosti byl usnadněn přehled o platném právním stavu v oboru nového trestního práva soudního a správního. O. P.

Z právní praxe.

Převod nemovitosti za války.

Výnosem Vůdce o omezení obchodu zemědělskými pozemky ve válce z 28. července 1942, Rgbl. I, str. 481, uveřejněným 4. VIII. 1942 (Věstník říš. prot. 36/42 z 29. srpna 1942, str. 227) bylo stanoveno:

I.

(1) Stabilita vlastnických a držebnostních poměrů k zemědělským pozemkům a půdě je zejména po dobu války důležitým předpokladem pro nerušený výrobní výkon. Proto je nepřipustná každá změna vlastnictví a držby právním jednáním, která není nezbytně nutná. Jen když ohled na výrobu nebo řádné obhospodařování žádá změnu nebo když jí vyžadují nutné osobní důvody, může být připuštěna. Zejména jest zabrániti, aby pozemky získávaly osoby, které chtějí hlavně uložití své peníze, nebo jejichž snahou je zlepšení jejich zásobování. I změna vlastnictví nebo držby, která v normálních poměrech by byla nepovážlivá, má pokud možno býti odsunuta až na dobu po skončení války, poněvadž jinak jest na újmu účastníkům války, kteří své zájmy v domovině nemohou sami hájiti.

(2) To platí zásadně také pro nabývání zemědělských pozemků a půdy veřejnou rukou.

II.

Říšský ministr pro výživu a zemědělství vydá nutná opatření k provedení tohoto výnosu.

1. Výnos vztahuje se i na území Protektorátu Čechy a Morava.

2. Omezení v něm obsažená týkají se jen pozemků zemědělských.

3. Výnos obsahuje i důležité ustanovení povahy formální. Zásadně totiž, jde-li o pozemek, spadající pod výnos, musí úřad, rozhodující o převodu, žádost zamítnouti bez projednání (à limine), jestliže hned v ní není žádající stranou tvrzeno a prokazováno, že

a) ohledy na výrobu nebo řádné obhospodařování žádají změnu,

b) anebo že ji vyžadují osobní nutné důvody.

Podávati neinstruované žádosti je tedy zcela zbytečné, na což zejména

právní zástupci budou muset pama-
tovat i a od stran vyžadovat ičas
potřebné informace.

4. Výnosem jsou zasaženy i tako-
vé převody, které byly sjednány
právním jednáním před vydáním vý-
nosu, pokud o nich dosud nebylo roz-
hodnuto.

Nový výklad § 1237 obč. z. ohledně věcí manželky a dětí.

U jednoho krajského soudu v Če-
chách podal z r. 1940 rozvedený
manžel na svou rozvedenou manžel-
ku žalobu o vydání různých věcí,
mezi jiným i nábytku, ložního prád-
la a kuchyňského náradí, tedy věci,
jež byly užívány ve společné domác-
nosti. Šlo vesměs o věci, jež byly
opatřeny během manželského spolu-
žití.

Obě nižší stolice se zabývaly žalo-
bou z hlediska § 1237 obč. zák. a vět-
šinu věcí žalobou požadovaných při-
znaly žalobci, poněvadž ohledně těch-
to věcí nebylo prokázáno, že by je
byla žalovaná manželka koupila ze
svých prostředků, takže dle názoru
obou nižších stolic platila domněnka
§ 1237 obč. zák., že jich nabyt
žalující manžel. Darování tvrzeno ne-
bylo.

I žalovaná strana jak ve svých
přednesech v první stolici, tak i v od-
volání a dovolání vycházela z usta-
novení § 1237 obč. zák.

K dovolání žalované strany nej-
vyšší soud rozsudkem ze dne 29.
dubna 1942, č. j. Rv I 1163/41 zrušil
rozsudky obou nižších stolic a vrátil
věc k novému jednání a rozhodnutí,
při čemž vyslovil tyto zásady:

Při manželském spoluzití stran nedá se
sice určit, z jakých prostředků tyto věci
(to je věci koupené během manželského
spoluzití), byly nabyty, platí proto v po-
chybnostech domněnka druhé věty § 1237
obč. zák., tedy domněnka, že byly nabyty
manželem. Než i při platnosti této do-
mněnky patří z těchto věcí manželce

ony věci, které byly koupeny
pro ni, k její potřebě a jejímu
užívání a ona, případně spolu
s dětmi je užívala, neboť přičilo by
se pojmu slušnosti a spravedlnosti, aby
manželka s dětmi byla zbavena těch věcí,
které pro potřebu její a jejích dětí byly
opatřeny, zejména, když v manželství byla
výdělečně činná a manželství stran bylo
rozvedeno i z viny žalobce. Oprávněna je
proto výtka dovolání, uplatňovaná už
i v odvolání, že zmíněná domněnka druhé
věty § 1237 obč. zák. nepřichází v úvahu
u věcí, koupených za manželského spoluzití
pro žalovanou a její děti, s ní ve
společné domácnosti žijící, po-
kud tyto věci byly koupeny pro její potře-
bu a k jejímu používání.

Není tedy zcela jasno, co nejvyšší
soud říci chtěl. Zprvu mluví o tom,
že manželce patří věci, jež byly kou-
peny pro ni, k její potřebě a užívání
— tedy nikoliv věci, jež byly kou-
peny pro děti stran, pak však mluví
o tom, že manželce patří i věci, jež
byly koupeny pro děti stran. Z toho
však, že tento poslední názor uvádí
nejvyšší soud nakonec, možno zajis-
té usuzovat, že nejvyšší soud je toho
názoru, že z věcí koupených během
trvání manželství patří manželce
i věci, jež nebyly koupeny ani pro ni,
ani k její potřebě, nýbrž jen pro děti
stran, jestliže tyto děti žijí nyní
s manželkou ve společné domácnosti.

Možno tedy říci, že nejvyšší soud
zavádí tak zcela nový způsob nabytí
vlastnického práva.

Dle uvedeného rozhodnutí nejvyš-
šího soudu manželka, jejíž man-
želství bylo rozvedeno, nabývá vlast-
nického práva ku věcem, koupeným
v době manželského spoluzití, i když
případně tyto věci byly koupeny
manželem a za jeho peníze a nebyly
jí ani darovány, a to i když jde
o věci, o nichž neplatí domněnka
§ 1237 obč. zák., jestliže

a) věci ty byly koupeny pro ni,
k její potřebě a jejímu užívání, nebo
byly koupeny pro děti manželů, nyní
s manželkou žijící ve společné do-
mácnosti a zároveň když

b) manželka sama nebo spolu s dětmi těchto věcí užívala a zajisté i tehdy, když věci těch užívaly třeba i výhradně děti stran, pokud ovšem děti s ní žijí ve společné domácnosti.

Nejvyšší soud klade tedy důraz na potřebu a užívání, slovo »pro« neznamená zřejmě nic jiného než další slova »k její potřebě a jejímu užívání«, toto slovo »pro« vysvětluje.

Při tom není ani nutné, aby tyto věci byly opatřeny pro osobní užívání manželky (o takové věci v uvedeném sporu ani nešlo), nýbrž stačí, když tyto věci byly koupeny za tím účelem, aby manželka jich užívala třeba jen pro potřebu společné domácnosti a věci za tím účelem byly opatřeny, a stačí, když byly opatřeny ku společnému užívání obou manželů, nebo jen ku potřebě dětí i když oba manželé jich používali a stačí, byla-li splněna tato podmínka, když manželka nebo jen děti jich používaly sebe kratší dobu.

Že věci byly opatřeny k potřebě manželky, nebo dětí, nutno soudit zřejmě z účelu, kterému věci ty dle své povahy slouží, při čemž ovšem náležejí sem i všechny věci koupené pro společnou domácnost, pokud manželka nebo děti jich také užívaly.

Nabude tedy manželka vlastnictví zejména k posteli, pokud na ní spala, k nočnímu stolku, pokud ho užívala, ke skříni, pokud v ní měla šaty, třeba v ní současně měly šaty i děti, nebo manžel, k nádobí a kuchyňskému náčiní, pokud jich používala k přípravování jídel pro společnou domácnost, ke kamnům, pokud byly určeny pro společnou domácnost a byly také používány ať již ku přípravě jídla pro společnou domácnost, nebo ku vytápění místností, v nichž také manželka nebo děti s ní nyní ve společné domácnosti žijící se zdržovaly, k prádlu, i k mužskému, pokud toto prádlo bylo opatřeno pro děti stran a děti stran je skutečně používaly, k peřinám a vůbec k ložnímu prádlu, pokud manželka je užívala, k osobnímu autu, pokud manžel je koupil pro společné vyjížděky se svou rodi-

nou a manželka nebo děti s ním tímto autem třeba jen jednou takovou vyjížděku podnikly.

Naopak nebude lze bez dalšího možno přiznat manželce vlastnické právo ku knihám, manželem koupeným jen proto, že snad ona nebo děti s ní ve společné domácnosti nyní žijící si četly, ani ku příslušenství včelína jen proto, že manželka nebo děti někdy v něm pracovaly, ani ku řemeslnému náčiní jen proto, že manželka nebo děti snad někdy je užívaly, k nákladnímu autu, používanému v živnosti vykonávané manželem jen proto, že ona nebo děti v tomto autu několikrát jely — pokud tyto věci koupil manžel a žalobkyni nebo dětem je nedaroval. Tím, že manžel nenařádal nic proti tomu, aby manželka a děti věci těch někdy použily, tedy tím, že jim je půjčil, zajisté ještě tyto věci nekoupil pro potřebu manželky nebo svých dětí, a bylo by zajisté nespravedlností, kdyby věci těch pozbyl proto, že je dětem nebo manželce půjčil.

Uvedené rozhodnutí vzbuzuje závažné pochybnosti o své správnosti.

1. Nejvyšší soud neuvedl vůbec žádné místo ani legislativy, ani doktriny, ani judikatury, o něž opírá svůj uvedený názor, zajisté zcela ojedinelý. Tento názor je s dosavadním stavem zákonodárství v příkrém rozporu.

§ 1237 obč. zák. je zcela jasný a zcela jasně stanoví, že ohledně věcí, získaných v manželství, platí v pochybnosti domněnka, že tyto věci nabyt manžel (daß der Erwerb von dem Manne herrührt). Jedinou výjimku stanoví občanský zákon v § 1247 ohledně věcí tam uvedených, to je věcí daných manželce na špercích, drahokamech a jiných drahocennostech k okrase, o věcech těch se předpokládá, že je manželce nepůjčil, nýbrž daroval.

Ale ani nejextensivnějším výkladem zákona nelze dospět k mínění, že manželka rozvedená by nabývala vlastnictví ku věcem neuvedeným v § 1247 obč. zák., získaným během manželského společenství již proto, že byly koupeny za tím účelem, aby

ona nebo děti, s ní nyní ve společné domácnosti žijící, jich užívaly, když tyto věci ona nebo děti skutečně užívaly nebo s manželem spolu užívaly.

Názor nejvyššího soudu není zastáván ani literaturou: Stubenrauch, Commentar zum österreichischen allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche z r. 1899, str. 514—515 a 523 až 525 zdůrazňuje, že ustanovení o věcech uvedených v § 1247 obč. zák. je ojedinělou výjimkou, a zastává tedy nepřímou, že nesmí být na jiné případy rozšiřováno.

V komentáři Roučka-Sedláčka k občanskému zákoníku u § 1247 se uvádí: »Všechny předměty, které byly dány manželce k jejímu osobnímu užívání, jsou jí v pochybnostech darovány (šaty, ale i vozidla, auto, kůň, kočár, dále obrazy atd.)«. Komentář zdůrazňuje, že jde o věci, jež byly dány manželce k osobnímu užívání, tedy k jejímu osobnímu užívání v ý h r a d n ě m u, kdežto dle názoru nejvyššího soudu, jak uvedeno, stačí, když věci ty byly opatřeny třeba jen pro potřebu domácnosti a dokonce, když byly opatřeny jen pro potřebu dětí. Než ani s názorem Roučkova komentáře nelze zcela souhlasit. Jak plyne z doslovu zákona je ustanovení § 1247 obč. zák. jen výjimkou z pravidelného předpisu § 1237 obč. zák. (viz shora uvedené mínění Stubenrauchovo), nutno je proto zajisté vykládat restriktivně, a výpočet věcí uvedených v § 1247 nutno považovat za taxativní a ne za demonstrativní.

2. Uvedený názor nejvyššího soudu je konečně i v rozporu i s dosavadní judikaturou, zejména s rozhodnutím nejvyššího soudu č. 4207, jímž bylo vysloveno, že »z pouhé skutečnosti manželského poměru a společného provozování živnosti nelze ještě souditi, že vyzískané jmění bylo společným majetkem manželů.«

Rozhodnutí nejvyššího soudu číslo 397 stanoví, že domněnka § 1247 obč. zák. platí

jen o darech menšího významu, určených výhradně k manželčině použití.

3. Uvedené rozhodnutí nejvyššího soudu nevyhovuje ani zásadám spravedlnosti a slušnosti. Není zajisté spravedlivé, ani slušné, aby ztratil manžel věci, jež koupil jen pro potřebu společné domácnosti, když tato domácnost se rozpadla. Zejména ne tehdy, když manželství bude rozvedeno z výhradné viny manželky, jež ani výdělečně činna za dobu trvání manželství nebyla. Nejvyšší soud je zřejmě toho názoru, že i v tomto případě manželka nabývá k těmto věcem vlastnictví. To je patrné z toho, že tu okolnost, aby manželství bylo rozvedeno aspoň i z viny manželovy a aby manželka byla výdělečně činna během manželského společenství, nestanoví jako nutnou podmínku pro nabytí vlastnického práva manželkou (slova rozhodnutí nejvyššího soudu »zejména když byla v manželství i výdělečně činna a manželství stran bylo rozvedeno z viny žalobce«). Nejvyšší soud zřejmě přehlíží, že rubem ustanovení § 1237 obč. zák. je ustanovení § 91 obč. zák., jež ukládá manželovi vůči manželce alimentární povinnost, kterou manželka vůči manželovi nemá.

4. Konečně rozhodnutí nejvyššího soudu vzbuzuje závažné pochybnosti i pokud jde o děti. Jak uvedeno, nejvyšší soud přiznává žalobkyni vlastnictví i k věcem, jež byly koupeny pro děti stran zřejmě jen z toho důvodu, že děti žijí s ní nyní ve společné domácnosti.

Co se však stane, když tento důvod odpadne? Bude moci domáhat se opět vlastnického práva k těmto věcem manžel, když děti stran později budou žít u něho?

Budou se moci děti sami domáhati vlastnického práva k těmto věcem, když nebudou žít u žádného z obou rodičů?

Bohumír Štefl.

Dávka a domovní poplatky z nájemného v Praze.

K právě doručovaným platebním listům za rok 1941 uvádíme: V Praze platí pro rok 1941 pravidla o vybírání obec. dávky z nájemného, všeobecného vodného a poplatku za používání obec. stok čj. 245/41 ref. fin., schválená příslušnými úřady dohlédacími. Pravidla tato se liší od dávkových pravidel, platných v letech 1935—1940 (čj. 1746 — fin. 3/34, resp. č. 1/1 ai 1938 odd. 5 b), jen pokud jde o zpoplatnění bytů a maloživnostenských a maloobchodních provozoven v novostavbách obec. dávkou z nájemného a to v následujícím: Pravidla čj. 245/41, pro rok 1941 platná, totiž stanoví v § 7, že u bytů, maloživnostenských a maloobchodních provozoven v budovách (částech budov), kterým přísluší podle zákonů o staveb. ruchu vedle dočasného osvobození od daně činžovní též osvobození od dávky z nájemného, předpisuje se po dobu trvání osvobození od dávky z nájemného všeobecné vodné a poplatky za používání obecních stok sníženými sazbami, zahrnujícími stejným dílem oba poplatky, při ročním nájemném (nájemní hodnotě):

	Do 3.000.— K	0 %,
přes 3.000.— »	4.000.— »	1 %,
» 4.000.— »	6.000.— »	2 %,
» 6.000.— »	8.000.— »	3 %,
» 8.000.— »	10.000.— »	4 %,
» 10.000.— K		5 %.

U bytů, maloživnostenských a maloobchodních provozoven v budovách (částech budov), které sice jsou dočasně osvobozeny od daně činžovní, nikoli však od dávky z nájemného, nebo u nichž osvobození od dávky z nájemného již zaniklo, bude po dobu trvání dočasného osvobození budovy od daně činžovní předpisována kromě všeobecného vodného a poplatku za používání obecních stok

v sazbách výše uvedených také obecní dávka z nájemného polovinou sazeb obec. dávky z nájemného, uvedených v § 6 pravidel. (Poloviční sazby obec. dávky z nájemného uvádíme na konci této stati.) Nejde tedy o žádné zvýšení dávkových sazeb.

Rozdíl těchto ustanovení pravidel pro rok 1941 platných od ustanovení pravidel dřívějších záleží v tom, že všechny byty a maloživnostenské i maloobchodní provozovny v daně prostých novostavbách, povolených stavebně po 27. I. 1917 požívaly podle výběrčích pravidel do r. 1940 včetně platných, osvobození od obecní dávky z nájemného po stejnou dobu, po kterou požívaly osvobození od daně činžovní bez ohledu k tomu, zda zákony, podle kterých byly dotčeným novostavbám poskytnuty daňové výhody (jde zejména o zákony o stavebním ruchu), přiznávaly těmto novostavbám osvobození od obec. dávky z nájemného čili nic. Zákony o daňových výhodách pro novostavby buď vůbec neobsahují ustanovení o dočasném osvobození od obec. dávky z nájemného (jsou to zákony č. 209/20, 100/21, 45/22, 35/23, 58/24 Sb.) nebo, a to, počínajíc zák. č. 44/27 Sb., mají ustanovení o tomto osvobození, které však co do doby trvání je nestejně, a pokud jde o zákony č. 43/28, 32/29, 45/30, 164/32, 32/34, 65/36, 259/37, 1/40 Sb. vždy o 5 roků kratší, než-li osvobození od daně činžovní.

Pokud tedy výběrčí pravidla, platná do r. 1940 přiznávala, jak uvedeno, bytům a maloprovizovně v novostavbách osvobození od dávky z nájemného po dobu osvobození stavby od daně činžovní, poskytovala obec pražská novostavbám výhodu, na kterou nebylo zákonného nároku. Tato výhoda nebyla již do dávkových pravidel pro rok 1941 převzata, takže od 1. I. 1941 neplatí jiné osvobození od dávky z nájemného, než to, které

poskytuje zákon. Výhoda tato neplatila pro jiné objekty, než byty a maloproduzovny v novostavbách ani za platnosti dřívějších výběrčích pravidel.

Neposkytuje-li obec pražská ve svých pravidlech na rok 1941 výhodu osvobození od obecní dávky z nájemného pro byty a maloproduzovny nad dobu, než na kterou ji, pokud jde o tuto dávku poskytuje zákon, ponechává přece těmto nájemním objektům výhodu snížených sazeb všeobecného vodného a poplatku za používání obec. stok, jako tomu bylo v letech dřívějších. Sazby tyto, platné po dobu, po kterou je budova osvobozena od daně činžovní, jsou výše uvedeny.

Jestliže tedy jde o byty nebo maloproduzovny v novostavbách, které jsou ještě osvobozeny od daně činžovní, nepoživají však zákonného osvobození od dávky z nájemného, použije se v r. 1941 normálních sazeb obec. dávky z nájemného a zvýhodněných sazeb všeobec. vodného i poplatku za používání obec. stok. Sazby tyto činí v celku:

Nájemné			
přes	600.— do	1.000.— K	1%
»	1.000.— »	2.000.— »	2.5%
»	2.000.— »	3.000.— »	3.5%
»	3.000.— »	4.000.— »	4.5%
»	4.000.— »	6.000.— »	5.5%
»	6.000.— »	8.000.— »	8.5%
»	8.000.— »	10.000.— »	9.5%
»	10.000.— »	20.000.— »	12.5%
»	20.000.—		15%

Další a to formální změnou je dodatek k § 8 dřívějších výb. pravidel, že v těch případech, kdy magistrát

je oprávněn stanoviti základ pro vyměření obecní dávky a domov. poplatků samostatně a to obdobně podle předpisů, platných pro stanovení základu pro daň činžovní, platí ustanovení §§ 308—327 zák. o př. daních (t. j. ustanovení o příznáních, kontumaci a vyměřovacím řízení).

K vůli úplnosti ještě uvádíme, že normální t. zv. plná sazba obec. dávky z nájemného, všeobecného vodného a poplatku za používání obec. stok, uvedená ve výběrčích pravidlech pro rok 1941 není praktická, ježto má platiti jen pro objekty, chráněné co do výše nájemného zákonem o ochranně nájemníků. Ježto takovýchto objektů není, činí normální sazby dávky z nájemného, všeobecného vodného a poplatků za používání obecních stok jen polovinu normálních sazeb a to:

Nájemné přes	600.— do	1.000.—	»	2.000.—
»	»	1.000.—	»	4.000.—
»	»	2.000.—	»	6.000.—
»	»	4.000.—	»	10.000.—
»	»	6.000.—	»	20.000.—
»	»	10.000.—	»	20.000.—
»	»	20.000.—	»	

	dávka	vš. vodné	stoky	úhrn
K.	1 %	1 %	0.5 %	2.5 %
»	2.5 %	1.5 %	1 %	5 %
»	3.5 %	2.5 %	1.5 %	7.5 %
»	3.5 %	5 %	1.5 %	10 %
»	5.5 %	5 %	2 %	12.5 %
»	7.5 %	5 %	2.5 %	15 %
»	10 %	5 %	2.5 %	17.5 %

Výběrčí pravidla čj. 245/41, platná pro rok 1941, byla beze změny až na další prodloužena a platí tedy i pro rok 1942.

Autoři článků v tomto čísle:

Univ. prof. Dr Bohuš T o m s a, rada kraj. s. obch. v Praze Dr Josef G l o s, vrch. polic. kom. Dr Karel S k á l a, vrch. kom. min. fin. Dr František K o p e l e n t, auskult. kraj. s. obch. v Praze Dr Jiří V a c u r a, soudce kraj. s. obch. v Praze Dr Karel P o k o r n ý, adv. v Budějovicích Dr Bohumír Š t e f l.